

SLOVENSKI

UČITELJ.

Glasilo „Učiteljskega društva za slovenski Štajer.“

Izhaja 5. in 20. vsakega meseca na celi pol in velja za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr.

|| Za oznanila se plačuje od navadne verstice, če se natisne enkrat, 10 kr., dvakrat 14 kr., trikrat 18 kr.

Štev. 13. V Mariboru 5. julija 1877. Letnik V.

„Učitelj Dobrašin.“

Podučna povest Slovincem. Po hervatskem izvorniku od J. Trnskega posnel Ivan Lapajne.

(Dalje.)

Dobrašinova učenka.

Rekli smo že, da je moral Dobrašin v kerčmo na obed hoditi.

Kerčmar v Divjakovcu, z imenom Jože Vodopivec, je bil surov, neomikan človek. Dobro je jedel, mnogo vina pil, a terdnega zdravja je vedno bil. Divjakovčani so mnogo ostajali v njegovi kerčmi, dosta pri njem potrošili in drago plačevali. Družine je imel malo; le žena in mlada hčerka ste mu bili zvesti pomočnici. Imeli so ga za bogatega človeka. Kupil si je bil dva lepa in močna vranca, s kojima si je vozil vino iz Vipavskega in Dolenjskega. Na potu je mnogo potrošil, posebno po mestih. Vodopivca ga nobeden ni imenoval, menda radi tega ne, da ga nihče ni vedel vode piti. Neki šalivec je celo rekel, da bi se moral Vinopivec zvati in da mu pri kerstu niso pravega imena dali, kajti trebalo bi ga Vinka zvati.

Žena Marija mu je bila pohlevna in tiha ženka in dobra gospodinja. Vsaki dan je bila od ranega jutra do poznega večera na nogah, vedno skerblijiva in delavna, rekli bi, da tudi modreja od svojega moža. Surovosti in jeze njegove se je silno bala in vse novce mu je morala dajati. Toda kar je trebalo kapiti sebi ali hčeri, to je slobodno storila, da je le možu povedala. Pa lahko bi bila tudi kaj vtajila, kerčmar Jože ne bi bil tega zapazil, kajti nikoli ni računil. Kupoval je hektoliter vina po 8 in po 9 gld. in točil liter po 20 in 24 kr., torej s precejšnjim dobičkom, pa nikoli ni znal prav, s kakošnim. Svojih potnih stroškov nič ni uračunjeval, todi tega ni pomislil, koliko ga konji na leto stanejo.

Nikoli ni pomislil, koliko potroši pri družini črez leto, koliko je na dobičku vsako leto ali koliko je bogateji od lani ali predlani. Sezidal si je bil pod bišo lepo klet, nakupil nove sode z železnimi obroči, kupil si konje, krave — videl je, da ima več, ali koliko, tega ni znal. Za male dolgove svoje pa je znal ali neznal, brigal se za nje ni.

Kerčmar je imel eno edino hči, Jelico, 14letno zalo deklico, kojo je varoval, kakor oči v glavi. Videl je kerčmar Jože pri družih kerčmarjih, posebno pri tujcih, kako so sami ali njihovi otroci s kredo zabilježevali to, kar so komu vina na vero davali. Zaželel je kerčmar Jože, da bi tudi njegova Jelica znala zapisovati, kar mu je kdo dolžan. Zato naprosi učitelja Dobrašina, da mu nauči hčer pisati, čitati in dobro računati. Dobrašin pristane v to s to pogodbo, da dobiva obed mesto plače.

Jelica je bila razvajena deklica. Navajena ni bila nobenemu poslu; čas si je tratila s pohajkovanjem in pojedovanjem raznih slaščic, koje jej je oče z mesta donášal. Vsled tega je tudi večkrat bolehalo in mati jo je zato še manje k delu priganjala. Tudi se ni z drugimi deklicami v vasi družila.

Ko jej je oče rekel, da jo bode učitelj začel učiti čitati, pisati in računati, se je vstrašila in mislila, da ni mogoče, da bi se ona v teh letih mogla kaj naučiti. Vendar jo je nekaj v dušo ganilo, da ni bilo treba veliko prigovarjanja, da se je vdala v očetovo voljo; kajti mislila je, da bode potem mnogo več veljala pred drugimi vaškimi dekletami. Uže drugi dan je imel priti Dobrašin. Sicer je tudi dosedaj hodil obedvat, toda Jelica se zanj ni brigala. Ali zdaj bode začel radi nje dohajati, in bode — kakor jej je uže rekel, ž njimi obedoval.

Drugi dan je Jelica prav rano vstala, skerb jej ni dala spati tako dolgo, kakor navadno. Lepše se je oblekla, skerbneje počesljala i tesnim srcem učitelja pričakovala. Ravno ob napovedanem času, ob enajsti uri stopi Dobrašin v sobo, kjer zagleda Jelico, blede ko mleko.

Dobrašin to opazi, primakne Jelici stol in jej prijazno reče: „Sedite, Jelica! Nikakor ni sramota učiti se, vsaj se vsak človek do smerti uči. A ne bojte se, ni to bogve kakošna muka. Edino to, kar treba, je dobra volja iu veselo serce, in tega ne manjka pri vas. A zakaj ste tako obledili, Jelica?“

„Hudo mi je“, odgovori milotih. Dobrašin je dobro znal, da kerčmar pita svojo ljubljenko s slaščicami in da jej to škoduje; zato jej tablico podajajoč reče:

„Draga Jelica! Od danes imam jaz za vas skerbeti, kajti vi ste od danes moja učenka, in moja dolžnost je, vas k vsemu dobremu nagovarjati. Pervo in največje dobro je pa — zdravje. Znano mi je, da imate radi slaščice in da Vas oče preveč s slaščicami pita. Verujte mi, da od tod vaša bolezen prihaja.“

Pa ne sramujte se, vi temu niste krivi, niti vaši stariši ne, kajti nihče jim ni povedal, da take slaščice zdravju škodujejo. Vi opustite meni na ljubo vse te slaščice, med, skladkor itd. Bolje je, če tudi malo stradate, dokler se ne navadite naše navadne hrane. Zlata resnica je, „da je več ljudi pomerlo od jedi in pijače, nego od gladu in žeje“. O tem pa ničesar ne pripovedujte materi in očetu; ne bi rad, da mi zamerijo, ker se v to vtikujem. Poleg tega pa, Jelica, rano vstajajte, pomagajte materi pri delu, ali pa idite z očetom na zeleno trato. Videli boste, da boče to vašemu zdravju ugajalo. Ali me hočete ubogati?“

„Hočem“, odgovori tiho sramežljiva deklica.

Potem je začel Dobrašin deklico učiti čitati in pisati. V malo dneh se je naučila verla deklica vseh čerk in v nekoliko tednih je umela že lepo čitati in pisati in tudi nekoliko računati. Poleg tega je Jelica rano vstajala, rada za delom hodila in materi pomagala. Odvadila se slaščic, rada jedla navadno brano, bila rudečih lic in vedno vesela, z eno besedo: vsa se je bila spremenila. Očetu je rekla pri priložnosti, da jej naj ne kupuje več slaščic, a kedar jo je mati od dela vračala, zavernila jo je: „Od kar za poslom grem, zdraveja in veseleja sem, a vam je vendar ložje“.

„Bog ti daj dobro, draga Jelica“, jej mati reče, „iz tebe je storil učitelj verlo srečno deklico, Bog mu poverni!“

Razen tega, da je bila Jelica zdaj tako marljiva in delavna postala, znala je materi veliko lepega pripovedovati, kar jo je bil Dobrašin naučil. Posebno so se jej dopadali lepi pregovori, katere je znala Jelica pri primernih prilikah povedati.

Materi je kar serce veselja igralo, ko je gledala zdravo, veselo in modro hčerko svojo, a za to je Boga hvalila in učitelja Dobrašina čez vse spoštovala.

Svojo učenko je Dobrašin še dalje po pričeti poti vodil, a tudi v šoli pri mali deci se je zelo trudil, da so mali v vsem napredovali. Lep napredek pri majhnih otrocih so nekateri stariši sicer opazili, a ne cenili učiteljev trud, zlasti ker jim otroci niso znali pripovedovati o ljubeznjivosti in delavnosti svojega učitelja. Kerčmar Jože je hotel, da se mu hčerka obleče v gosposko obleko, češ da bi ložje dobil bogatega in imenitnega zeta, kakor je on sam. Ali učitelj Dobrašin mu je pred ženo in hčerjo povedal, da bi Jelica v gosposki obleki nespretna bila, in da bi se jej vsa vas posmehovala.

Razserdil se je kerčmar še bolj, ko ste mati in hči z učiteljem potegnili, ker ste tudi sami sprevideli, „da bogastvo in lepa obleka še ne delate sreče“.

Ker je Jelica Dobrašina tako lepo ubogala, naročil jej je, ker je znala že lepo čitati, krasno molitveno knjigo iz Ljubljane.

Varčni, varčni bodimo Slovenci.

Povedali smo že, da naš kerčmar Jože nič računiti ni znal, zato ni vedel, koliko se mu premoženje povekšuje ali pomanjšuje. Iz raznih okoliščin je pač spoznaval, da mu postaja premoženje prej manjše, nego večje, a kako bi temu v okom prišel, tega ni znal.

Ódkar se je Jelica naučila čitati, pisati in računiti, je ona zapisovala, kar se je na vero dajalo. Toda kar je kerčmar za vino in žganje izdal, kar je na potu potrošil, za-se, za konje, kar je sam popil in zakadil — vse to se ni zapisovalo.

Učitelj Dobrašin, ki je že vse razmere v hiši poznal, opazil je, da je kerčmar vse denarje za vino seboj nosil, a ves denar tudi potrošil, a vina ni dovozil v primeri izdanim novcem. Tudi se je lahko opazovalo, da je bil Jože po vernitvi s kupčije slabe volje.

Preračunil je Dobrašin, da kerčmar s svojimi botri ali kumi, dobrimi prijatelji in vinskimi bratei leto in dan do dvajset veder vina popije in do 60 ali do 80 goldinarjev zapuši ali zakadi. Vse je bilo videti, da se je kerčmar nek zadolžiti moral, in da bode plačati treba. Bilo se je bati, da bode kerčmarju Vodopivcu terdo šla, in da utegneta žena in hči radi njega stradati. To je močno ganilo Dobrašinovo dobro serce in gledal je, kako bi se nevolja ob pravem času odstraniti mogla.

Kerčmar ni bil samo lahkoumen zapravljivec, ampak tudi terdoglav in na kratko nasajen. Teško je bilo njega opomniti. Mati mu ni smela prigovarjati, čeravno jo vso hišo v redu imela in varčno ravnala. Jelici je še manj pristojalo, očetu svetovati, zato se je odločil Dobrašin, da hoče on kerčmarju pri priliki resnico povedati. Bilo je že tretje leto pred božičem, od kar je došel Dobrašin v Divjakovec učiteljevat, ko so prišli neki Divjakovčani na kerčmarja Jožeta, da jim za božič vina na upanje da, ker je bila slaba letina.

Jože se razserdi nad njimi, imenuje jih goljufe, in njim nič dati neče, rekoč, da se je sam zadolžil zato, ker jim je na upanje dajal.

To je bila Dobrašinu kakor navlašč lepa priložnost, da je povedal Divjakovčanom in očetu svoje nčenke to, kar mu je že dolgo na sercu bilo.

„Res, možje“, začne učitelj, „dolg je slab tovariš“. Ne dajte se v dolgove zakopati, ako le morete drugače. Ali ni sramota, da vse to potrošimo, ali da še več potrošimo, kakor kar si pridobimo in prislužimo? To slabost imamo največ Slovenci, i to še le v sedanji dobi. Naši stari očetje so bili bolj varčni.

Potoval sem po Nemškem, in pri njih večjo varčnost zapazil, nego je pri nas Slovencih. Nemci n. pr., osobito v neka-

terih krajih imajo ob nedeljah in praznicah, kedar ne delajo, slabšo hrano, nego ob delavnikih; takrat si namreč založijo z govedino in vincem, da se okrepijo in potem čvrsteje delajo. Pri nas Slovencih se pa ob nedeljah in svetkih večkrat neizmerno je in pije, in marsikateri delavec, pa tudi kmet zapije v nedeljo vse, kar si je med tednom prislužil. Zato je pa pri Nemcih n. pr. po Avstrijskem veliko večje bogastvo, nego pri nas. In dostikrat se dogodi, da se pri nas naseli reven Nемец, ki pa takoj ubogati. (Dalje prih.)

Pričetna vodila o rastlinstvu.

(Dodatek k drugemu berilu); zložil S. Štrenkelj, učitelj v Središču.

(Konec.)

Kteri prirastki so na nekterih semenskih zernih?

Zastavica (pri javorju), bodice (pri travniški zlatici), dlaka (pri merkvi).

Koliko verst sadja imamo?

Imamo jabelčni, pečkati, sočnati, koščičasti, jagodni, stročni sad.

Kakošen sad imamo glede oplodja? (Fruchthülle.)

Kožnato, lesnato, mesnato ali sočnato oplodje.

Kakošna imena ima sadje po oplodju?

Po oplodju se zove sad glavica, z enim ali več predelom (mak), strok (bob, fižol), pečkati sad ima v sredi predalčke (jabelko, hruška), koščičasti (črešnje, slive), oreh, skledičasti (želod), ježica (kostanj), jagode (grozdje), storž ali češarek (smreka), bučni sad (buče, kumare), klasje, latje.

Kako se rastline razdeljujejo?

Rastline se razdeljujejo v dva glavna dela: 1. v koristne, 2. škodljive rastline.

Kako se pa razdeljujejo glede debla?

Glede debla se razdeljujejo v tri dele: 1. v drevje, 2. gromovje in 3. zelišča.

Kaj je drevje?

Drevje so rastline, katere iz korenin močna, trdna in visoka debla poganjajo.

Ktero drevje se imenuje sadno drevje?

Sadno drevje se imenuje drevje, ktero jedljivi sad rodi, n. pr. jabolana, hruška, sliva, črešnje, višnja, oreh, breskev, marele, kostanj, kutne, oskorš, nešplja.

Kako se gozdno-drevje razdeli glede listja?

V listnato drevje in šilovje.

Gozdna drevesa so:

Bukev, hrast, gaber, breza, topol, lipa, brest, javor, jesen, jelša, iba.

Ktero drevje se prišteva k šilovju?

Smreka, bor, jelka, mecesen, brinje itd.

S čim nam sadno drevje koristi?

Sè sadjem, lesom in listjem.

Čemu je sadje?

Za jed, (suho, surovo, kuhano, pečeno), za pijačo.

Čemu je les in listje?

Les potrebujemo za kurjavo, iz lesa izdelujejo mizarji in strugarji razna pobišna orodja, listje daje dobro steljo.

Kaj nam daje pa gozdno drevje?

Les je za kurjavo, za pripravo mnogoverstnega orodja, za stavbo poslopij, — listje je za nastelj, (nektero živini v živež), — sad želod, bukviča (žir), za svinje.

Kakošen les razločujemo?

Terdi in mehki.

Ktero drevje ima terd les?

Hrast, bukev, jesen, javor, gaber, brest, breza, kostanj, oreh, sliva, mecesen.

Ktero drevje daje mehki les?

Lipa, topol, jagnjed, divji kostanj, iba, bor, smreka itd.

Kaj je germovje?

To so rastline, ktere iz korenin več debel poženo, da nizke in košate ostanejo.

Kaj se k germovju prišteva?

K germovju se prišteva: leska, bezgovec, drenovec, glog, ters, črni tern, brinje, srebot, pintovec, rakitje, čemž, češminje, meprika, kerhlika, svibje (bakovec), meklen, laško grozdjiče, malinje, kopinje, šipkovec, berščljan, černice, slezovec, vinika itd.

Večina germovja služi za ograjo vertov, ograd, sadonosnikov, listje za nastelj, veje za vejnik. Nekatere imajo vžitne jagode, kakor grozdje, iz kterega se tudi vino pripravlja, černice, laško grozdjiče, malinje, drenovec, bezgovec za pripravo jedi, kopinjšnjica. — Za barvanje vina, kakor: bakovec, borovnice, bezgovec, malinje, kopinjšnjice. Za kis: borovnice, malinje, glog, črni tern, drenovec. Vino: iz grozdja, malinj, laškega grozdjiča. Za žganje: grozdove peške, tropine, drožje, brinje, borovnice, kopinjšnjice, malinje, ribezelj. Olje: iz lešnikovega jedra, brinja, bezgovega semena, grozdnih pešk. Les: od nekterega germovja obroče, za pletenje košaric, košov, vitre za rešeta, koše, debela za pletenje sten, za ute.

Kaj je zelišče?

To so vse tiste rastline, ktere imajo mehka, mesnata, sočnata, šibka stebila, ktera so polna, ota ali kolenčasta.

Kako pa zelišča razdelujemo?

V koristna in škodljiva, ali pa v vertna in poljska, travniška, zdravilna in strupena zelišča.

Kako se imenuje še vertno in poljsko zelišče?

Imenuje se tudi jedilno zelišče.

Ktera so najiminenitnejša žita?

Pšenica, reč, ječmen, ajda, proso, koruza, oves.

Kaj je sočivje?

Sočivje je zelišče, ki ima sad v stroku ali mošnicah.

Sočivja so: fižol, grah, bob, leča itd.

Kaj je zelenjava?

Zelenjava so zelišča, pri kterih ljudje iz korenin in perja (listja) razne jedi pripravljajo.

Zelenjava je: zelje, ohrovt, krompir, koleraba, solata, kumare, hren, beluš, redkev, špinača, čebulj, česen, rajčice.

Kaj je dišavje?

Dišavje so zelišča, ktera ljudje zavoljo prijetnega duha ali okusa pri kuhi rabijo n. pr.: peteržilj, drobnjak, čebula, česen, kumen, janež, majeron, poper.

Kaj se še na vertu nahaja?

Olepšalne ali vertne cvetlice, n. pr. klinci, breskvice, rutice, ognjec, metica, regine, vertnica, zvončki, rožmarin, vijolice, tulpice, lilije, zvezdice, reseda, majeron, melisa, turška trava, zelenika, solnčnice in več drugih.

Kaj raste razen žita na polji?

Razen žita raste na polji plevel, slak, črevec, plavica, kokolj, pijanka, osat, grahor, motovilec, stoklasa, perika itd.

Ktero zelišče na travniku raste?

Navadna tratnica, ostrica, razne verste detelje, pesja trava, kislica, gladež, terpotec, žilnjak, binkoštnice, kresnica, tičice, svedrec, babja dušica, podlesk, kukovica, gavez, travniška zlatica, plešec, pikasti mišjek, erman, bradovičnik, kumen, kozja brada, trobentice, sivka, grenkuljica, regrad, divji klinci itd.

Ktero zelišče raste ob ploteh, zidovju in pašnikih?

Koprive, lapuh, teloh, repinec, kristavec, kačec, zobnik, poriš, striček, trobelika, divji peteržilj, kervavi mlečnik, papeževa sveča, potočnice, čerlenka, pelin, vratič.

Ktero zelišče raste ob vodah in gozdih?

Razne verste praproti, n. pr.: glistna podlesnica, sladki koren, orlova prapot, jelenov jezik, rogoz, kolmuž, terstika, kalužnica, konjski rep, čerlenka, preslica, sitovec, resje itd.

Naštejte zdravilna zelišča:

Zdravilna zelišča so: babja dušica, kamiliec, kislica, sladki koren, papeževa sveča, melisa, pelin, erman, vratič, svedrec,

rabarbara, kolmuž, sivka, lapuh, kumen, janež, gorčica, rožmarin, rutica, regacija, žilnjak, teloh, gavez, volovski jezik, uhnik hren, osat itd. in večina strupenih zelišč, ki se v lekarnah za pripravo raznih zdravil rabijo.

Iz katerih rastlin se čaj kuha?

Iz bezgovca, lipovega cvetja, kamilic, kislice, sladkega korena, lana, plućnika, sivke, maha, melise, pelina, ermana.

Ktera so strupena zelišča?

Kristavec, zobnik, kervavi mlččnik, zlatica, volčja jagoda, trobelika, kačje mleko, mišjak, divji peteržilj, podlesk, čerlenka, kokolj, pijanka, smetlivec, lesjak, naperstnik, duhan, divja solata in druge; tudi gobe kakor: mušnica, kervnica ali bovista, steklače, mlešnik, plešnoba.

Kako se pozna strupeno zelišče?

Ako se vterga, po zategljivem soku, bledem cvetju, po za černelih jagodab, do katerih se nam merzi in jih živina ne je.

Kaj je storiti, ako se strupeno zelišče ne pozna?

Ne ga jesti, ne jagod, ne zernja, ne listja in ne korenin.

Ktere so kupčijske rastline?

Kupčijske rastline so take, ktere ljudje zato pridelujejo, da iz njih kaj izdelujejo, ali pa prodajejo in tako kaj prislužijo. Take so: lan, (za olje), platno, konoplja, (za platno), vervi, zernje (za ptice), hmelj (za pivo), pavola za razna oblačila, kava, žafran, duhan, sladki koren, oljka, pšenica, hrastje itd.

Iz katerih rastlin se olje dela?

Iz lanenega, repnega semena, iz bučnic, akačnega semena, maka, solnčnic, brinja, vinskih pešk, orehov, lešnikov, oljke.

Iz česa se žganje dela?

Iz vinskih drožij, tropin, sliv, breskev, brinja, divjega koštanja, krompirja, ribezlja, malinja, kopinjšnjic, borovnic itd.

Ktere so jedljive in ktere strupene gobe?

Jedljive gobe so: navadna globanja, lesički, dedci, rumena griva, turčki, zajčki, šampanjon; strupene so: mušnice, steklače, kronica, mlečnik.

Kako se strupene gobe poznajo?

Imajo gnjil, omamljiv smrad, so polzke, imajo spremenljiv sok, nekte ozelenijo, ako se potipljejo.

Ktere verste maha imamo?

Jeternik, stenski skledičar, bradovec, jelenovec, studenčni jeternik, islanski mah.

Kako nam mah koristi in kako škoduje?

V gozdih obderži mokroto, prideržuje zemljo, da se ne mikuje, ali je veter ne razpiše, živalim je za gnezda, žuželkam za varstvo, — človeku za mehko podlogo, za hleve, za ladje, itd.; škodi pa streham, travnikom, drevju zaderžuje rast, varuje škodljive ličinke žuželk.

Kteri so sovražniki in bolezni rastlin?

Razne verste živali, kakor: zajec, gosenice, červi, žuželke, miši, ptice, — mah, gerče, rija, smod, plevelj, — človek.

Kako nam koristijo rastline v obče?

Nektere nam dajejo živež, obleko, poslopje, pohištvo, razno orodje, so nam za kurjavo, — za živež živalim, zdravilo, pijača, postelj, stelja živalim itd.

Kako nam rastline škodijo?

Navadno s strupom, kot plevelj na polju, vinogradih itd.

Kocenov zemljepis za narodne šole.

Poslovenil Ivan Lapajue.

II. Oddelek.

Zemlja kot bivališče človekovo.

(Dalje.)

30. Kraljestvo Galicija in Vladimirijska.

Z velikim vojvodstvom krakovskim.

1426 kvadr. milj (785 □ miriam.) in 5,444.689 ljudi.

Med deželnimi prirodninami je v prvi versti kuhinjska sol. V najnovjšem času so dobili mnogo virov kamnena olja (petroleja). Največji zaslužek in privržitek daje poljedelstvo (žito) in živinoreja. (Gališke vole mesarijo v Lipniku, Olomocu in na Dunaji.) Prideluje se tudi konoplje, predivo, tabak itd. Med obertnijskimi izdelki so večjega obsega žganje in debelo platno.

V zahodnem delu stanujejo Poljaki, v izhodnem pa Rusini. V deželi je tudi $\frac{1}{2}$ milijona Judov in nekaj ljudi druge narodnosti.

1. Mesta v zahodni Galiciji: Krakov (50.000 lj.), glavno mesto v tem delu dežele, imenitna terdnjava, sedež škofa, Bijala (6500 lj.) s suknarstvom; Vadovica in Osvetin. Velička (5000 lj.) in Bohnja (8000 lj.) velike solne jame. Tarnov (10.000 lj.), sedež škofa z lepo stolno cerkvijo. Rešov (9000 lj.), živahna obertinja in kupčija, zlasti s ponarejenimi kovinami.

2. Mesta v vzhodni Galiciji: Levov (87.000 lj.), deželno glavno mesto, vseučilišče, tehnika, sedež trojih škofov (rimskega, gerškega in armenskega); velika kupčija na Rusko in Prusko. Grodek (8000 lj.) kupčija s predivom. Premisl (15.000 lj.), sedež dveh škofov, rimskega in gerškega, staro mesto. Jaroslav (11.000 lj.) v lepem okraju z živahno kupčijo. Sambor (12.000 lj.), s platnarstvom in kupčijo. Drogobič (12.000 lj.), solne varilnice. Strij (10.000 lj.), nekdanja terdnjava. Stanislavov (13.000 lj.) kupčija. Kolomeja (15.000 lj.) veliki sejmi. Tarnopol (18.000 lj.), polovica židov, konjski sejmi. Brodi (24.000 lj.), $\frac{2}{3}$ židov, svobodno tržišče ob ruski meji.

31. Vojvodstvo Bukovinsko.

190 kvadr. milj (104 □ miriam.) in 514.000 lj.

Ta dežela se od severo-vzhoda proti jugo-zahodu polagoma vzdiguje do Karpatov. Reke tekó proti jugo-vzhodu. Zemlja

rodi ječmen, oves, koruzo; živinoreja in čebeloreja ste še precejšnji. Rudnistvo daje nekaj soli in železa. Prebivalci se ločijo po jeziku v Rusine, Rumune, Poljake, Nemce, Madžare, Slovake in Armence.

Černovice (34.000 lj.) glavno mesto, sedež gerškega škofa; novo vseučilišče. Seret (6000 lj.), staro mesto z velikimi konjskimi sejmi. Radavec (9000 lj.), velika cesarska žrebčarija. Sučava (6000 lj.), nekdanje glavno mesto Bukovine. Sadagora, večji volovski sejmi.

(Dalje prih.)

Šolsko obiskovanje in izkazovanje šolskih zamud.

Nekatere dežele v naši avstrijski domovini so, n. pr. Dolenja in Gorenja Avstrija, Češko, Moravsko i. dr., v katerih je prav dobro šolsko obiskovanje. To dobro stanje šol je bilo nekoliko uže v prejšnjih dobi, nekoliko se je pobojšalo pa tudi v dobi novih šolskih postav. Pri nas, namreč po slovenskih pokrajinah se pa še vedno toži o slabem šolskem obiskovanju, kajti od za šolo zrele mladine obiskuje šolo samo 40—70%. Uzroki teh prikazni so različni. Po Avstrijskem in Českem, po teh kultiviranih in zelo obljudenih deželah imajo obilo šol; pri nas imamo z ozirom na število ljudij vse premalo narodnih in srednjih učilnic. V onih deželah je doma blagostanje, pri nas vlada revščina; v onih deželah ima vsak otrok šolo pred nosom, od šole v teh deželah je mladina oddaljena samo po $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$ ure, k večjemu 1 uro. Pri nas po Slovenskem imajo otroci do šole navadno 1 uro, tudi $1\frac{1}{2}$ in 2 uri hoda. Tudi so gorati in pusti kraji po Slovenskem, po katerih v obsegu od 3 do 4 ure še nobene šole nij. Vsaj so n. pr. na Kranjskem fare, kuracije in lokalije, v katerih še kar nobene šole nij. To so tedaj uzroki, zakaj je pri nas majhno število šol obiskajočih. Poleg tega je slovenski kmet, slovenski obrtnik in delavec veliko premalo izobražen še, da bi znal ceniti korist šolskega izobraževanja in svojega otroka redno v šolo pošiljal. To so uzroki še nepovoljnemu šolskemu obiskovanju, ki se pa ne dajo odpraviti. Tudi je preslabo materijalno stanje ljudstva sploh, da bi se od njega terjalo, naj skrbi za duševno hrano tudi takrat, kedar je telesne hrane prepotreben. Vendar naši višji šolski gospodje, deželni šolski nadzorniki te okolščine ne previdijo! Oni hočejo prav dobro šolsko obiskovanje na vsak način in prav hitro doseči. Namen je sicer dober, ne more mu nijeden omikance ugovarjati, toda sredstev se pravih ne poslužujejo. Oni mislijo, da nižje šolske gosposke, okranji in krajni šolski sveti ter učitelji so v stanu, to z obilnim — pisarenjem. O, ne, samo s pisarenjem, z izkazovanjem šolskih zamud se to ne doseže. Nemarne starše je res treba opominjati in tudi kaznovati, ako iz velike nemarnosti ali celo ludobe otroka v šolo ne pošljejo. Toda takih slučajev je malo. Uzrokov šolskim zamudam je bilo prej uže obilo naštetih. Poleg teh je velika revščina. Vsaj otrok bos in nag ne more v šolo iti! Reče se pa, ako starši nemajo, naj da občina. Kaj pa ima občina? Nič! Kam pa bi došla občina, ako bi vse svoje reveže

oblačila in obuvala? Starši tudi otroka mnogokrat krvavo doma pri raznem delu potrebujejo.

Ali se more očeta ali mater kaznovati, ako iz revščine ali pa radi silnega dela otroka doma pridržé? Kdo bode imel toliko srca?! In vendar so taki uzroki šolskih zamud neopravičeni po šolskih ukazih. — Po novi naredbi štaj. deželnega šolskega sveta bi mogli imeti učitelji, krajni in okrajni šolski sveti¹⁾ v zadevi šolskega obiskovanja silno veliko dela in pisarenja. Vse šolske zamude moral bi učitelj dvakrat na mesec in to vsakikrat v dveh izpiskih krajnemu šolskemu svetu predložiti, ta jih pa v pregledovati, premišljevati, starše pozvati in jih opominjevati, z denarjem ali z zaporom kaznovati in naposled še okrajnemu svetu vse to predložiti v pregled.

Učitelji bodo uže pisali te izkaze, čeravno so nekaterikrat morda nepotrebni. Zakaj naj se na pr. obširno opiše otrok, če ima 1 ali 2 opravičeni zamudi? Mnogi ljudje pa svojega dela pri tem izkazovanji gotovo nikoli storili ne bodo. Vsaj nemajo časa za to, če bi tudi zmožnost imeli, katere pa največkrat nij. Poleg tega pa manjka navdušenja, katerega prav za prav za nepotrebno pisarenje itak nobeden nema — zlasti zastoj ne. Dobro plačan uradnik rad piše, uže vaje take mnogopisnosti, vsaj je — plačan. Koliko pa stanejo tudi obrazei (blanketi) za take izkaze zamud Preračunal sem, da bi samo te tiskovine stale na leto 10 do 12 gld. na šoli, kjer je 400—500 šolo obiskajoče mladine. Kaznovali pa krajni šolski sveti staršev radi malenkostnih zamud najberž ne bodo. Upornost res zasluži biti kaznovana, kajti uporni starši, ki otroku poduka ne privoščijo, zaslužijo resno globo ali zapor, toda starše radi obilega dela, pri katerem tudi otrok potrebujejo ali pa radi revščine kaznovati, tega neodvisnim možem storiti, je hudo. Torej bodo vsa ta pisanja o šolskih zamudah le tako delo, ki bode stalo precej truda, a hasnilo ne vem, če bo. Moja misel o skrbi za dobro obiskovanje je pač ta, da naj se izroči učitelju. Ako on ne bo mogel doseči polne šole, ako bode namreč on naletel na renitentne starše, naj njemu stoji na strani za pomoč eksekutivna oblast, občina in glavarstvo. Vse nepotrebno pisarenje proč, a učitelju dajte namesto papirja več pravic in torej tudi več dolžnosti, in kjer on ne more zboljšati razmer, naj ga kar naravnost podpira prava oblast, to je glavarstvo.

(Iz „Naroda“.)

Dopisi.

Iz celjskega okraja. Že v januarju so dobili učitelji celjskega okraja sledečo konferenčno naznanilo:

„Die diesjährige, für die Schulbezirke Stadt und Umgebung Cilli nebst Tüffer gemeinsame Bezirkslehrerkonferenz beginnt am 1. August 8 Uhr Früh in einem Lehrzimmer der Mädchenschule in Cilli und wird eventuel am nächsten Tage fortgesetzt.

Tagesordnung:

1. Mittheilungen des k. k. Bezirksschulinspectors.
2. Bekanntgabe der verschiedenen Erlässe.

¹⁾ Tudi deželni.

Ured.

3. Ein populärwissenschaftlicher Vortrag aus der Licht- und Farbenlehre. Ref. Herr Bobisut, Lever, Potočnik.)

4. Die wesentlichen Bedingungen der Erhaltung der Gesundheit sind mit besonderer Rücksicht auf die Schülhygiene anzugeben und fasslich darzustellen. Ref. Herr Vučnik sen., Zdošek, Serajnik.

5. Eine Lehrprobe aus der geom. Formenlehre in Verbindung mit dem Diktatzeichnen. Ref. Herr Grah, Supanek jun., Žolgar.

6. Welche erziehlche Bedeutung hat die Geschichte? Welche Geschichtsbilder sollen in der 1—3klassigen Volksschule vorgenommen werden und wie? Ref. Herr Kropelj,

7. Wie ist die heimailiche Umgebung beim naturkundlichen und geografischen Unterricht zu benützen? Ref. Herr Lopan, Vidic, Bračič.

8. Die Wichtigkeit der Haushaltungskunde. Bei welchen Gegenständen und in welcher Weise hat der Lehrer darauf Rücksicht zu nehmen. Ref. Herr Weis, Fr. Miheljak, Fr. Milek.

9. Wie kann man die Verstandesentwicklung der Kinder am meisten fördern? Ref. Vučnik jun, Blümel, Fr. Hallada.

10. Worin liegt die Ursache, dass in manchen Schulen oft nur scheinbar gute Erfolge erzielt werden? Ref. Herr Miklauz, Vodlak, Rupnik.

11. Eventualfrage. Wie ist der Unterricht in der zweiten Landessprache zu ertheilen? Hierüber wird im Falle, dass der Lehrplan für die deutsche bis Ende Juni d. J. publizirt wird, referiren Herr Valentinič.

12. Berichterstattung der Bibliothekskommissionen.

13. Wahlen,

14. Allfällige Anträge.

Hievon werden Sie unter Bezugnahme auf die Verordnung vom 16. Juni 1872 § 4 und den h. Erlass des k. k. Landesschulrathes vom 17. November 1875 Z. 108 mit dem Bedeuten verständiget, dass jedes zum Erscheinen verpflichtete Mitglied bei sonstiger Disciplinarbehandlung ¹⁾ gehalten ist, mindestens zwei der oben angeführten Themate mit Angabe der allfällig benützten Hilfswerke schriftlich zu bearbeiten und die Elaborate dem Leiter der Konferenz vorzulegen. Als das erste der zu bearbeitenden Themate wird das sub 6 genannte hingestellt, während das zweite der freien Wahl jedes Einzelnen überlassen bleibt. Die oben benannte Referenten sind hinsichtlich des zweiten Themas an das ihnen zugewiesene gebunden.

Der Referent über das sechste Thema wird bei der Konferenz eventuell durch das Los bestimmt werden.

Die Referate werden nicht gelesen, sondern frei vorgetragen.

Na Dobrni, v celjskem okraju je dvorazrednica. Dež. š. svet je ukazal, da mora biti v II razredu učni jezik nemški ²⁾, slovenskemu je samo 5 ur na teden dovoljenih ³⁾; tedaj tudi računanje, prirodoznanstvo,

¹⁾ Tudi nam se grozi.

²⁾ Zakaj pa ne latinški že?

³⁾ Še to je preveč, kali?

zemljepis itd., (če se bo moglo) nemško razlagati. — Ali bodo otroci, kateri so večidel hribovci¹⁾ razumeli?

Tudi že v prvem razredu se naj otroci nemško razumeti učijo. Na to je baje ravnatelj kopeli dr. Paltanuf delal, kateri je tudi načelnik pri kr. š. svetu in je že prej učitelju veleval: „Nur deutsch mit den Kindern sprechen! (Živio! Ured.)

Kakor se čuje, je učni črtež za nemški jezik v slovenskih šolah že gotov, po katerem se bo od 1. novb. 1877 ravnati; gotovo bo veliko terjal. (Prašate? Ur.)

G. Končnik, okr. š. nadzornik baje v septembru odide na svojo mesto v Gradec.

V celjskem šolskem okraju se je šolskim voditeljem ukazalo, da naj oni za dobro šolsko obiskovanje skerbijo, če tega kr. š. sveti ne storijo. (To je pač dobro. Ur.)

Neizpitanim podučiteljem se ukazuje pri nas skušnje delati, drugače službó izgubé.

Ako je govoricí verjeti, bodo s prvim julijem ali pozneje vsi izpitani podučitelji, sosebno pa suplentje prestavljeni.

Iz Ptuja. Ptujsko učiteljsko društvo je bilo sklenilo 2. maja napraviti izlet v Wurmberg. Naznanilo se je to sl. okr. š. svetu in po listnicah posameznim udom, a vendar so se izleta vdeležili samo štirje učitelji in 3 učiteljice ptujске šole, in eden (1) iz okolice. Res malo število. Na Ptuj so sicer nekateri gospodje prišli, pa da bi se s prijatelji 1½ uro dalje potrudili, to jih ni veselilo. Da si nas je res številka mala bila, zabavljali smo se itak izverstno, bili smo prav dobre volje. Družbenega občevanja s tovariši bi se učitelj ne smel ogibati, ker tudi pri zabavi s tovarši se lahko kaj uči.

7. junija je imelo naše društvo shod. Zbralo se je 12 udov, — spet mala številka!²⁾ Zapisnik zadnje skupščine se je prečital in poterdil. Govoril je g. Silvester o slovenski slovnici, ter obljubil nadaljevati. Gosp. Ferik je praktično izdelal nekoliko obrestnih računov. Naznanjeni dnevni red se ni spolnil zaradi slabega obiskovanja in ker je g. Robič preložil svoje predavanje za prihodnjo sejo. Sicer se pri nas malo zanimivega godi, ali pa tudi mnogo, o čem se pa govoriti in v javnost poročati ne sme.³⁾

Iz Št. Lorenca pod Prežinom. Celjsko učiteljsko društvo je imelo 7. junija t. l. svoj redni, in sicer takrat selivni shod v Žavcu. Udeleževalo se je te skupščine 17. udov, dekorirani, bivši nadučitelj g. Kovač, sedaj v pokoji, in dve gospodičini iz Trbovlja, kot gostje. Predsednik g. Bobisut pozdravši navzoče, razrešuje poročilo o uspehu od društva na letošnji deželni zbor štajerski odposlanih peticij. Prošnja nekovega učitelja in posestnika, kojemu je gospodarstveno poslopje ogenj vpepelil, se prečita, in preko nje na dnevni red preide.

¹⁾ Taki so ravno jako talentirani.

Ur.

²⁾ Čeravno so zborovanja koristna, vendar učitelj ne more vedno z doma iti; tudi doma ima obilo dela.

Ured.

³⁾ Zakaj ne? Resnico le povejte, mora priti na beli dan! Ured,

Gospod Miklavec, učitelj v Celji, prične svojo razpravo o elektriki; govornik je marljivo zbrani govor tako priredil, kakor ga je obravnati v narodnej šoli. Glavne poteze predavanja so bile: Kaj je elektrika? kaj prevodniki? kaj pozitivna in negativna elektrika? kako elektrika nastane po dergnjenji? kako se oddaja? Govornik omenja blisk, strelo, pojasnjuje nalogo strelovoda in konečno govori o elektriziranji. Svoje predavanje osvetljuje z poskušnjami na elektrizirnem stroji, kojega si je prav priprosto sam sestavil. Obljubil je tudi gospod govornik svojim tovarišem posvetovalno in djansko pri oskrbitvi ovega stroja na roko iti.

V. Jarc govori potem, naslanjaje se na svoje lansko predavanje meseca junija v Št. Jurji o slovenskem glagolu, ter razteza svoj govor na osobo, število in sedanjik glagolov. Opozoruje na smelo opuščenje osebnih zaimek, ker se osoba večji del uže itak po osebilu (glagolovej končnici) spozna; v tretji osobi množ. štev. rabijo nekateri glagoli dve obliki, daljšo in krajšo (krajšo na ó ali é - z ojstrivcem); opozoruje tudi na pogoste napačnosti v dvojini v moškem — posebno pa še v ženskem spolu n. pr. če stá dva pa se govori najnavadnejše zlasti oni, kojim slovenščina nij materni jezik: malo počimo, bomo pa šli itd., v ženskem spolu se pa še manj izobražence v dvojini jako pogosto napačno govoriti sliši. — Prehajaje na sedanjik našteva njegov šesteri pomen, pravi sedanjik neomejeni opisovalni, ponavljevalni, pripovedalni, in sedanjik z prihodnjikovim pomenom. Vsakej posameznej váji je govornik pridjal pojasnujoče primere, ter tu in tam tudi primerjal v posameznostih z nemškim, latinskim glagolom. G. predsednik izraža željo, da naj bi J. ta predmet pogosteje nadaljeval.

G. Blümel društvo povabi k udeležbi svečanosti stoletnega obstanka narodne šole v Celju — 9. junija.

G. Bobisut spodbuja k živahnemu „zanimanju in marljivemu delovanju“, on posebno priporoča metodično-praktične obravnave enega ali drugega predmeta.

V. Jarc opozoruje na petje, da naj se tudi tukaj vadi, da bi se o priliki konferenčnega snidanja in drugih slučajih kaj zapelo. (Po nemški? Ur.)

G. Bobisut odobrujoč izraženo misel, poprosi pevovodjo g. Blümelna, da v tem smislu pevskim potrebam ustreza, na kar se pevske vaje prihodnjemu društvenemu zborovanju v obravnavalni red uversté.

Šolske novice in drobtine.

(„Učiteljsko društvo za slovenski štajer.“) P. n. udje našega društva se s tem uljudno vabijo, da naznanijo primerna prašanja za bodoči občni zbor, ki bode, kakor znano, 18. septembra v Brežicah. Oni gg. učitelji, ki so peveli, in ki nameravajo k obnemu zboru priti, se uljudno prosijo, da bodo nam ali pa g. pevovodji, učitelju Kunštiču v Sevnici to nekoliko časa pred zborom v ta namen naznanili, da se jim pesmi pošljejo.

(Iz štajerskega deželnega šolskega sveta.) V seji 7. junija se je med drugim nasvetovalo, katerim učiteljem naj se za podučevanje v kmetijstvu podelé remuneracije. Razen tega je bil še pogovor o zadevah nekaterih nemških šol. — V seji 14. junija so se ukrenili navodi okrajnim šolskim svetom v zadevi izpeljave postave od 17. maja 1877 o imenovanji učiteljev. Roku Škerjancu, nadučitelju v Makolah, se je podelila starostna doklada.

(Deželna učiteljska konferenca) v Gradci 10. septembra bode imela sledeče točke na dnevnem rodu: 1. Katera sredstva ima učitelj za pospeševanje npravne odgoje? 2. Ali ima ljudsko narečje v šoli kaj pravice? 3. Kako naj se uravna poduk pri oddelkih, da se dosežejo učni smotri? 4. Po katerem načertu naj se uredi šolska kronika? 5. Katere dolžnosti ima učitelj nasproti starišem? — Razen tega bode predsednik česa poročal in morda udje predloge stavili. Začetek in lokal zborovanja naznani se pozneje.

(Okrajno učiteljsko konferenco) so imeli učitelji črnomaljskega okraja 19. in 20. junija v Černomlji; učitelji ljubljanskega mesta jo imajo 5. julija, učitelji ljubljanske okolice pa 25. julija v Ljubljani. Obravnavajo se navadni šolski predmeti. V Kranju je konferenca 21. julija.

(Ali je to dvojna mera ali ne?) „Slovenski učitelj“ je bil konfisciran radi kritike o Abecedniku. Urednik našega lista je bil obsojen na 50 gld. globe, (plačal jih še ni, kajti pravda še ni dognana), ker je objavil (recte ponatisnil) sodnijsko obravnavo o učiteljski pravdi, češ, prestopil je svoj program. — „Laibacher Schulzeitung“, tudi šolski list, prinaša v 12. številki. — pa celó volilni oklic na kranjske učitelje, kateri naj bi volili tako zvane liberalce, po domače nemškutarje. — — — Konfiscirana „L. Sch.“ ni bila, obsojena na denarno globo tudi menda ne bo. — Ako bi mi rekli: „To je dvojna mera“, bili bi zopet v nevarnosti. Tega pa ne rečemo, ampak si samo mislimo: „Ja, Bauer, die „L. Sch.“ ist etwas anderes als der „Slovenski učitelj“.

(Gradiva za „imenik“) smo že dobili od več gospodov. One pa, kateri nam še niso poslali, uljudno prosimo, da nam ta imenik šol in učiteljev svojega okraja do 15. t. m. za gotovo pošljejo, ker bi ga okoli 20. t. m. že radi v tisk poslali. „Učiteljsko društvo za slov. Štajer“.

Premembe pri učiteljstvu po Slovenskem.

Na Štajerskem: Umerl je 19. junija g. Seb. Weixler, učitelj v Slovenjgradcu. Gosp. S. Volc (iz Čadrama), suplent v Žreče; g. A. Dovjak (suplent v Novej cerkvi) izstopi iz službe; iz mariborskega učiteljskega društva so za podučitelje imenovani gg.: A. Petriček v Vojnik; J. Černelec v Novo cerkev; J. Košenina v Pištanj.

Na Goriškem: Gospodična Albertina Jagrič, defn. učiteljica na državni dekliški šoli v Gorici.

Učiteljska služba

na enorazrednici v Jurklostru (Gairach bei Tüffer) z dohodki III. razreda in prostim stanovanjem se razpisuje.

Prošnje naj se pošljejo do 15. julija 1877, krajnemu šolskemu svetovlstvu v Jurklostru.

Okrajni šolski svet Laški, dne 13. junija 1877.

Pervosednik: Haas l. r.

Učiteljska služba

na enorazredni ljudski šoli v Šmartnem na Paki, z dohodki IV. razreda in prostim stanovanjem se zarad definitivnega imenovanja razpisuje, ker se do sedaj le začasno oskerbuje.

Prosilci, zmožni slovenskega in nemškega jezika, naj pošljejo svoje prošnje po postavnem potu do 5. julija t. l. krajnemu šolskemu svetu v Šmartnem na Paki (Post Schönstein).

Okrajni šolski svet v Šoštajnu, dne 22. maja 1877.

Konkurs-Kundmachung.

Im Bereiche der k. k. Bez.-Hauptmannschaft Wind.-Graz kommen mit Beginne des nächsten Schuljahres nachstehende Lehrstellen zu besetzen:

a) Schulbezirk Windisch-Graz.

1. Die Unterlehrerstelle an der zweiklassigen Volksschule zu St. Ilgen unter Turiak, 3. Gehaltsklasse und Wohnung.

2. Die Unterlehrerstelle an der zweiklassigen Volksschule zu St. Martin bei Wind.-Graz, 4. Gehaltsklasse und Wohnung.

b) Schulbezirk Mahrenberg.

1. Lehrerstelle an der einklassigen Volksschule zu St. Bartolmä (Post Hohenmauthen), 3. Gehaltsklasse und Wohnung (ein Zimmer).

2. Lehrerstelle an der einklassigen Volksschule in Fresen (an der Kärntnerbahn), 4. Gehaltsklasse und Wohnung.

3. Lehrerstelle an der einklassigen Volksschule in Pesnizen (Post Hohenmauthen), 3. Gehaltsklasse und Wohnung.

4. Lehrerstelle an der einklassigen Volksschule in Robot, (Post Hohenmauthen), 3. Gehaltsklasse und Wohnung.

5. Lehrerstelle an der einklassigen Volksschule in Trofin, (Post Saldenhofen), 4. Gehaltsklasse und Wohnung.

6. Unterlehrerstelle an der zweiklassigen Volksschule in Hohenmauthen, 3. Gehaltsklasse und Wohnung.

7. Unterlehrerstelle an der dreiklassigen Volksschule in Reifnigg (an der Kärntnerbahn), 3. Gehaltsklasse und Wohnung.

c) Schulbezirk Schönstein.

1. Lehrerstelle an der einklassigen Volksschule in St. Johann am Weinberg (Post Wöllan), 4. Gehaltsklasse und Wohnung.

2. Provisorische Unterlehrerstelle an der dreiklassigen Volksschule in Wöllan, 3. Gehaltsklasse.

Bewerber und bezüglich der Unterlehrerstellen auch Bewerberinnen, welche der deutschen und slovenischen Sprache mächtig sind, wollen ihre gehörig belegten Gesuche im vorgeschriebenen Dienstwege bis 15. August d. J. beim betreffenden Ortsschulrathe einbringen, wobei ausdrücklich bemerkt wird, dass auch Competenten mit dem Reifezeugnisse berücksichtigt werden.

Windisch-Graz den 4. Juni 1817.

Der Vorsitzende der betreffenden Bezirksschulräthe: **Strobach.**

Netolička - Lapajne:

„Občna zgodovina“

cena 25 kr. oziroma 20 kr., primerna za učitelje, učence, šolarske, učiteljske in narodne bukvarnice, za mladino in odrasle; dobiva se pri odboru „Učiteljskega društva za slovenski Štajer“ v Ljutomeru, v J. M. Pajk-ovi tiskarni v Mariboru, pri Drexler-ju v Celji, pri Gerber-ju in Giontini-ju v Ljubljani, pri Wokulat-u v Gorici.

➤ **Naročila nam bodo povoljna.** ➤

Lastništvo „Učiteljsko društvo za slov. Štajer.“

Za uredn. odgovoren Drag. Lorenc. — J. M. Pajk-ova tiskarna v Mariboru.